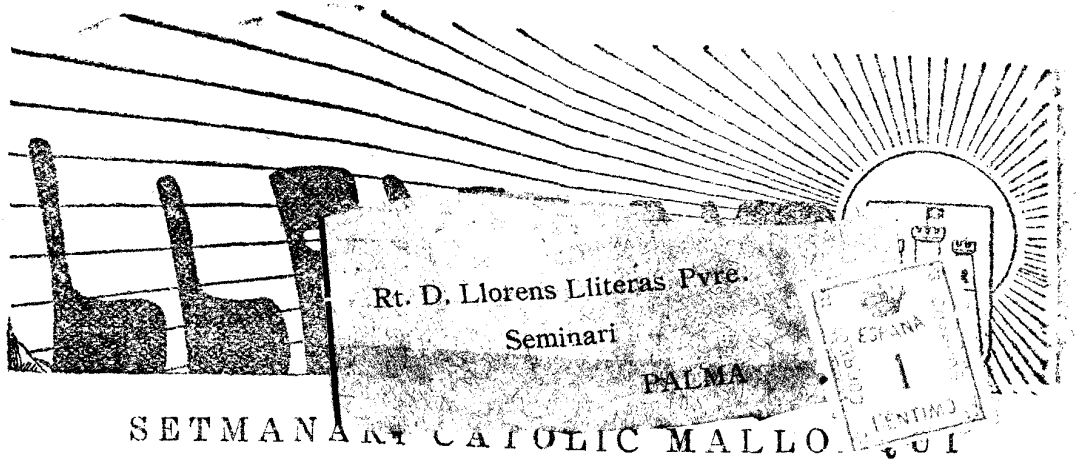

PREUS

Artá. Un trimestre. . 1'50
 A fora Any. . 7'00
 Al'Extranger id. . 10'00

Número solt
 10 cts.

Artá 9 Dezembre de 1922

PER DEU I PER MALLORCA

Redacció y Administració
 Quatre Cantóns, 3

BONS FRUITS

Quand escrivim les presents retxes no ha acabat encara els seus exercicis La Santa Missió dins la nostra vila, pero a la vista de tot-hom está qu'els fruits que d'ella se treuran seran abundants i profitosos.

Sembla que la vila d'Artá ha reaccionat desde cert temps an aquesta part cap al bon camí cap al unie medi de ferse gran i progressiu, que es cap a Deu. I aixó s'ha demostrat palpablement durant aquestes setmanes de Missió. El temple s'ha vist cada vespre de gom en gom de persones de tota classe i condició ávides d'escoltar la paraula divina.

Les converses del poble han estades cada dia sobre el sermó del vespre abans, lo qual demostra que tothom sentia delectansa en recordar les hermoses idees que desde la trona anaven sembrant els P.P. Missioners en el cor de la multitut.

Ei ha que notar que els assistents a sentir la sagrada paraula no eren única i exclusivament els qui sempre han

demostrat la seua religiositat en la práctica de les virtuts cristianes, exercicis piadosos i s'assistencia a l'Esglesia, sino precisament l'interés que els P. P. Missioners han despertat ha estat capás a dur a escoltarlos persones an a qui embaucadors d'ofici havien desorientat el cor.

Aixó totsol ja basta per esperar que els fruits de la Santa Missió han d'esser abundants dins la nostra vila si no ho fès veure també la bona disposició que en tothom se nota per acudir a la Comunió General del dia vuit.

Deu vulla que la bona lleavor escampada en aquests dies germini be, floresqui i grani en be de les bones costums del nostro estimat poble i beneesca als Rts. P.P. Missioners que tant de be fan a Mallorca.

A. F.

“Yantares y conduchos”

En aquells temps que el monarca era absolut Senyor de l'Estat i disposa-

va d'ell com de patrimoni propi; quand anava de viatge per terres de Castilla, els pobles i els monestirs venien obligats a facilitar-li, en metálic o en especie, les provisions per a ell i el seu seguici. Aquestes prestacions s'anomenaven «yantares i conduchos».

En anunciar-se un viatge regi els que havien d'esser visitats es posaven a tremolar. Tan pesada era aquella càrrega.

Les Corts Castellanes, de 1307, desde dir-li al Rei En Ferran VI “que la tierra estava pobre y agraviada, porque ni en la casa del Monarca ni en sus reinos havia justicia, i li diuen que és tanta la gent que en sos viatges acompaña el Sobirà i tals els danys que fan—cremant les cases arrasant les vinyes i les hortes, enduguent se'n el vi la cara, la palla i la llenya—que els pobles queden erms i en ruina.

Les Corts de 1351 repeteixen la queixa al Rei En Pere i li demanen que precisi en que han de consistir les provisions que els pobles han de donar al monarca, a fi que aquells sápiguen a qué atendre's. El Rei, accedint a lo que li demanaven, ordená que les ciutats, viles i mestres i priors de les Ordres, li donassin diariament la següent «vitualia»: «45 carneros, 22 docenas de pescado seco, 90 maravedis de pescado fresco, vaca y media, 3 puercos, 60 gallinas, 75 cántaros de vino, 1.500 panes y 60 fanegas de cebada».

Quand, l'any 1642, el Rei En Felip VI féu son viatge a Cádiz, s'ordená a la ciutat de Medina Sidonia, baix pena de presó al Corregidor i 200 ducats de multa al Consell, que envias cada dia al Sobirà 100 gallines, 2.000 ous, 60 parells de perdis i de conills, 30 roves,

de carbó 20 cabrits i 100 fanegues de ordi. El Municipi de Medina Sidonia passà un veritable calvari per no trobar tantes perdius i conis com se li demanaven i per no saber d'on treure els diners per a pagar tanta vitualla. Però, encara li esperaven més amargors a aquell poble, puix al cap de poc se li anuncià la visita del Rei i per aixó li fou precís obrir i aplanar camins, habilitar allotjament per al Sobirà i son seguici i comprar dues cases i tirar-les a terra per tal que pogués passar l'eporime carrossa régia. Aquell poble restà per durant molts anys arruïnada i abatut, de resultes d'aquella visita.

I és que els Reis, en aquell viatge, anaven acompanyats d'un seguici inacabable. De dues mil persones constava l'acompanyament que l'any 1786 anava amb el Rei En Carles IV, en son viatge per Andalusis. Tots els seus noms i càrrecs consten en un curiós fascicle de aquella, época, on ol costat del Cardenal Patriarca, dels Arquebisbes de Farsalia i Selencia, Confessor del Rei i de la Reina del Majordom major, del Sumiller de Corps i del Secretari d'Estat, s'hi troben «Felipa Ocaña, barrendera; Engrácia Ruiz, moza de retrete», i oficials de barber i de sabater i d'apotecari i mossos de cotxers. El personal de cuina el formaven 430 persones: «un jefe, 8 mozos de oficio, 7 galopines, 5 chulos, 4 mozos aprobados, 3 compradores, 2 oficiales, 2 despenseros, 28 metredoteles, 12 peladores de aves, i ujier de viandas com 38 ayudas, oficiales, entretenidos y mozos» alguns homes «para coger el agua» i altres per a «cargar i descargar...»

Per aixó s'explica que per sobre de tots els títols honorífics i els privilegis que era d'ús i costum concedir en aquell temps els pobles i els monestirs en sol·licitessin un, que era otorgat molt rarament, i pel qual se'ls deia «que de allí en adelante e para siempre jamás non diesen yantares ni conduchos».

M'he recordat de tot aixó ara que he vist que es recullen donatius en metálic i en espècie—yantares y conduchos—per a construir i habilitar un Palau Reial a Barcelona. Tot toina en aquest mon.

J. VALLES I PUJALS

Proses Neugores

L'ivern s'ha escampat demunt la terra i una grisor com a de cenre ha cobert totes les coses... Fins sembla que aqueixos dies de color de plom ens comuniquin una mica de tristot i ns deixin l'ànima sorpresa i pensativa..

I'ns du en recorts de coses llunyanes..

En dies com aquests hem contemplat llargament la mar, i les seues ones tenien gemecs extranyis i tonades misterioses que'ns duyen a l'ànima dolsors de melancolia...

O, la fonda remor de les ones perdudes en la penombra d'un horabaixa ivernal...

A voltes, escoltant aquell murmurari ens hi sortia la lluna, una lluna malalta i freda que dibuixava demunt les aigües negres, amb sos belluguetjos, un caminal de plata... i arribava fins als nostros peus, com si'ns convidás a caminar per demunt les ones fins a agafarla amb les mans i treurerla de les bromes incendiades del horitzó...

Llavors se movien unes ratxes de vent fret que glassaven els membres i enpurpuraven les galtes... i la nit ja era fosca quand amb l'ànima purificada per la remor de les ones retornauem a la ciutat encesa i truyosa..

I al passar per aquells carrers illuminats aon la gent anava i venta afanada i frissosa, ens hi sentiem com a externs, com si acabassim de despertar de un somni d'encantament i entrassim de sopte a la vida de la realitat.. a la vida dels farts i dels famolencs...

I en el fons del cor sentiem l'anyoransa de la remor de les ones perdudes en la fosca de la nit, que'ns duyen a l'ànima dolsors de melancolia..

Milo.

Avui ens plau copiar del "Heraldo de Madrid" un comentari que el conegut novelista bilbai Antón del Olmet hi fa del llamentable incident surgit entre la Mancomunidad i el Sr. Governador de Catalunya, amb motiu d'aquest haver-se negat a admetre la salutació que li dirigí la

Mancomunidad, quand prengué possessori del carreg de Governador per estar escrita en catalá.

El idioma Catalán

i el Sr. Ardanaz

Una inconveniente bzarria

Asi se hace separatismo, mi general. Se lo digo a usted con respeto, porque no ignoro que su gesto devolviendo un mensaje escrito en catalán es un gesto de bzarria ignorancia, y no un gesto de perfidia.

El catalán es un idioma. tan idioma como el castellano y el gallego, romance hijo del latin, prestigioso por su literatura y su legislación. El catalán es tan español como el castellano y el gallego, porque se habla en España. Y el catalán, además, es una realidad, y la realidad está por encima del prejuicio y de la política.

Nos hemos empeñado, por lo visto, en alejar cada día más a Cataluña del consorcio español, de la armonía ibérica. Vamos a tener que renunciar—los pocos que pensamos así—a la quimera de la federación con Portugal. Hace bien Portugal. Si el general Ardanaz tuviera puesto en el país lusitano, devolvería unos versos de Camoens.

Rechazar el idioma catalán es una injuria a la cultura, a la razón, a la realidad (el suceso es invasor, como el mar, y un general de división carece de importancia ante él), y hata a la patria.

El idioma catalán es una flor más, bella y fuerte, de España. Atraerlo, cultivarlo, es ensanchar la raza, prestigiarla. Repudiarlo equivale a repudiar a los cuatro o seis millones de catalanes que viven Pirineos acá, a exacerbar su amor propio, a que cada día se sientan más lejos, a

provocar una justa (desde el punto de vista catalán) guerra civil. Y crea el Sr. Ardanaz, con todo respeto: la fuga de Annual no sería buen precedente en los amados montes catalanes, que yo, bilbaino creo míos, y como míos amo; pero que si se poblasen de bairetinas por defender el alma regional, yo estaría entre ellas.

LUIS ANTON DEL OLMET

LA LLAR

A dins la cuina espaiosa de murs negres i fumats lentament la llenya crema adossada per la llar.

La lleugera fumerola, talment com núvol d'encens per l'estreta xemeneia va pujant-se'n cap al cel.

I les espurnes, que estrelles filles de les flames són, cap al cel amb ses germanes se n'hi van cantat cançons.

Vagament, un llumet d'oli de cremar esmortuït i les flames, enlluernant als entorn la llar reunits.

Assegut, l'avi reposa en l'escó, mig encorbat; entre mans la blanca testa, va somniant els temps passats.

I l'hermosa donzelieta de mirada angelical, que els rulls de sa cabellera van-li l'espatlla amoixant,

amb ses mans alabastrines va brodant un mocador, i amb somnis color de rosa teixeix belles il·lusions ..

Feinejant, el cap de casa, va escoltant, embadalit, una dolça cançoneta que la mare cantava al nin,

qui, ajagut damunt sa falda, va entregant-se poc a poc,

de la son sobre les ales bressat per aquell cant dolç...

Mentrestant, del foc la flama lentament es va apagant, fins tornar-se munt de cendres lo que llenya n'era bans,

I es recull ja la família per donar curs a la nit i esperar entre bells somnis torni del dia el somris.

Martí Duatis Itarte

Anotacions

La festa de la Puríssima

Tota la tendresa; tota la frescor, tota la inefabilitat de l'ideal cristià se ajunten per hisar aquesta festa. L'obscura tristesa de l'hivern es trenca i brolla per l'escletxa una candida florida liliàl.

Es la festa de la beatitud. La terra i la mar i el cel tenen l'encís, exquisit i fragant, que deixa una donzella que passa amb els ulls recoïlts. La donzella és la Puríssima, que, a la nit, ha «baixat per aquest blau que ella il·lumina» i torna a passar pel mon tota plena de gracia, con quand anava i venia del temple i de l'escola.

No hi ha poder més fort que el d'una mirada recollida, servint de nimbe a una virginidat. Els mals pensaments i els mals desigs en fugen, com les aus nocturnes a presència de l'aurora, i el homo, alleugerit de noces terrenals, és sent a frec de l'èxtasi. La visió d'una donzella amb els ulls recoïlts feu immortal a Dant. Comptau que no ha d'aconseguir la presència de la Puríssima, que és la Beatriu per excel·lència,

Per aixó la seva festa és tant suau, tan dolça i tan corprenedora, que l'ànima se us aboca a contemplar la cèlica visió i el pit no és cansa de respirar fort per no perdre ni un afluvi del gemat aroma.

BLAI

Els qui treballen

El cultiu de l'olivera

PER

N'EUGENI AGUILO

Organizat pel director de la Granja Agrícola de Ciutat l'enginyer N'Arnest Mestre conegut de tot-hom per els seus treballs sobre la vinya, un cicle de conferencies divulgadores, tocà el torn el prop passat diumenge a la nostra vila.

N'Eugeni Aguiló, perit agrícola, ajudant de la Granja, fou l'encarregat de desenrol·lar el tema, que no hi ha dubte fou escullit amb gran acert, per l'extensió que en la nostra comarca té, el cultiu de l'olivera.

A la Sala i a la 1 i mitja del capvespre era l'hora senyalada per la conferencia. El local se va omplir, si bé hi notarem l'ansència dels qui, per estar de plé dins aquest cultiu, pareixia havien de tenir més interès amb escoltar, per aprendre, lo que, encare que ells s'ho pensin, no saben i la prova n'està, en que, l'olivera, al revés de lo que passa amb tots els altres arbres, dona quant vol i no quant l'agricultor li demana.

Després de saludar als reunits el Sr. Aguiló comensà el seu treball, donant una mala noticia. L'aparició d'una nova i terrible plaga a Soler, la qual d'extendrer-se aménassa amb destruir l'arbolat tot. Es un hemipter semblant an el *cupinyó* anomenat *ICERYA PURCHASI* el qual te el seu origen a l'Australia haguent-se extés per els Estats Units, i França, desde aont ha passat a Espanya.

Com pot viure molt de temps sense menjar, vat-aquí una de les causes que més influeixen en el seu desenrol·lo, la femella pot pondre fins a 1600 ous i te 304 generacions de manera que al acabar l'estiu cada femella pot donar 304.000 nous insectes. El Govern ha donat ordres encaminades a evitar la seua propagació.

Com a medis preventius aconsella no dur plantes de les zones invadides, i com a medis curatius parla de les fumigacions d'acit cianidric, i fomenta, que es allà aon se va avuy en dia, el desenrol·lo dels insectes que viuen d'aquells parassits. En aquest cas está ja

provat que un petit poríol *NOVIUS CARDINALIS* en fa una destrossa considerable.

Entra després en la materia objecte de la conferència, diu que l'olivera és un arbre que se te descuidadíssim essent considerat més com a arbre de bosc que com a arbre fruital, essent així que la seva importància mai s'ha vista disminuïda en la economia mundial, d'ell tot s'aprofita, llenya, carbó, oli, pinyol, d'un profit tan extraordinari que d'ell digné el Sr. Rufin que *Deu te preferència per l'olivera* i com no ha d'esser això veritat si en l'Hort de Getzemani Jesús en mig l'oliveres demanà clemència per els pecadors.

Fa remarcar la importància que té a Espanya el cultiu de l'olivera, ja que segons les estadístiques de l'Institut Internacional de Roma se cultiven aquí 1.394.930 hectàries, lligant en primer lloc, i tenguent en compte que únicament la zona mediterrània, es apte per el desenrol-lo d'aquest arbre, d'aquí ve, la seguretat que el seu cultiu s'irà sempre remunerador. S'han fetes proves a altres països sense cap resultat.

Per experiències avuy ja fetes se sab, que si se dona a l'olivera lo que demana per menjar, correspon amb abundància.

La producció a Espanya per terme mig de 13 corderes per hectàrea, Italia en produeix més i a Tunz en Damont consegueix una producció de 65 corderes per hectàrea. Per lo tant si noltros poguessim conseguir un terme mig entre unes distàncies tan llargues seria un vertader èxit.

A Mallorca l'any 1917 que va esser d'esplet s'arribà a 41 corderes, en canvi l'any 1919 solament s'en colliren 9. Per lo tant hem de prevenir alcansar al manco una producció mitja anual, entre aquelles dues.

Passa a analitzar les causes que, segons diferents tècnics, son fonament de la poca producció, i que son 1.ª Edat, 2.ª Falta de salut, 3.ª Falta de menjar.

Per rejuvenir-la se li ha de donar salut o s'ha de renovar amb la poda.

Les malalties principals de l'olivera, son la *mascara*, la qual si bé no es d'efectes assoladors així mateix transmetta perquè tapa les fulles impedint que respirin bé de lo qual l'arbre se ressent perquè no pot fixar el carbono tan necessari per la seva vida.

Amb la mascara, sempre sol anar el

Lecanium, especie de cupinyeta abatada que xupa la saba. Abdós se destrueixen amb ventilació i pulveritzacions de sulfat de coure.

Altres malalties es la *broma* petit insecte destructor dels brots tendres que son els qui han de dar el fruit. Contre d'ell s'aconsella l'arseniat de sosa i avuy comensen ja a practicar-se les fumigacions amb l'acid cianidric que senyalen un bell pervenir en la terapèutica de les malalties dels arbres.

Es molt convenient cremar, per tal d'evitar la seva propagació els productes de la poda, en el mateix oliverar.

Parla després de la poda, comensant per la de renovació que consisteix amb coronar l'arbre a un pam o dos de cim, amb lo qual se consegueix que tregui amb força, poguent-lo criar en les formes que avuy ja per tot estan admesos, la copa i Pastera.

La poda ordinària tot lo mes s'hauria de fer cada dos anys i en ella s'ha de procurar afavorir el desenrol-lo de les branquetes horitzontals que son les que fructifiquen.

Entre després en el darrer punt, diguent que sols reb a adob els oliverars que se sembren. L'olivera pren de la terra els elements que necessita amb quantitat important, per lo tant si no troba lo necessari de cap de les maneres pot produir.

S'aconsella l'abonar amb fons i superfosfat 2 o 3 kilos d'aquest per arbre i 70 o 80 de fons. Allà on no se tenen aquests, pot emprar-se la següent fórmula: Sulfat amonc 1 a 1'50 quilos. Superfosfat 2 a 3'50. Clorur potàsic mitx a un quilo.

Alemés estan molt recomanats els adobs verds, amb superfosfat i guix. Aqueixos consisteixen en sembrar legums les quals al comensar a florir s'enterren amb una llaurada.

Acabà fent mardret de conveniència d'empliar amb l'olivera un bon cultiu, el qual fons s'ha de d'esser remunerador per tota la zona mediterrània de la zona mediterrània per lo tant limitada la seva vida.

Entusiasmats amb elletes coronaren la disort de Sr. Aguiló, la qual com se pot veure per la ressenya, fou un cabell de set, per ell el felicitem de bon cor.

Els fons i adob son la base de la producció de les terres.

De Son Servera

Som ja en nombre els conradors que han acabada o están acabant la sembra. Enguany tot ve primarenc. Fins i tot el temps, a pesar de no haver entrat de ple dins l'hivern, es tret es igual que si haguessim entrat de ple dins una hivernada crua. Altres anys per a Nadal solem acabar de sembrar molts de vilans; pero enguany per mi a les possessions acabaràn molt antes si el temps segueix igual.

Desde fa alguns dies se troba entre noltros D. Miquel Servera, fill Medge titular d'aquesta vila.

Segons notícies aquest distigit jove está estudiant la carrera de farmacèutic en la capital d'Espanya. Sia benvingut.

Corresponsal

De Capdepera

Una millera molt important p'el nostre poble es la que determiná dijous passat l'Ajuntament, aixó es: obrir un nou carrer que partirá del carrer de la Estrella fins an el carrer de la Mar.

Segons notícies ja s'han expropiades les finques necessaries i regularment d'aquí a un parey de mesos el carrer ja estará llibert.

Aquesta millera era molt necessaria i desitjada del poble perquè el carrer de la Mar, un dels mes llargs no mes tenia sortida per una part i l'altre s'han estuviades moltes passes. Si l'Ajuntament ho fa així deixará molts bons bons records de la seva gestió.

—Una altre disposició del batle major es estada molt acertada i ben rebuda i es: Que ho fet presentar a tots els mestres de les escoles nocturnes, les llistes de tots els matriculats; i ha dades ordres ben terminants a tots els seus dependents que castigun a tots els qui a les hores de escola els e trobia pel carrer i tavernes, i pareix que se cumpreix al peu de la lletra lo que te disposat.

Amb aquesta i moltes d'altres disposicions que te dades sobre el joc, entrar els menors dins tavernes i jugar els nins pel carrer, el poble adianta de cada dia en cultura i moralitat.

—Durant aquests dies s'ha carregat dins el port de Cala Ratjada un barco de pinyol d'oliva i sortí dijous cap a Palma.

L'estat sanitari continu essent bo; heu ha, si, qualche costipat.

fruita del temps i qualche mort repentina.

- Dissapte comensà a refrescarse el temps; ha fet algunes brusques i una forta ventada fent anar la mar molt grossa, però no tenim notícia d'haver-hi hagut cap naufragi.

- Dijous passat en el punt denominat «Es clot des fonoy mari» sa pareya de sa ronda agafà tretze bultos de tabac contrabando.

- A la parroquia divendres dia de la Inmaculada hei haurà Coranta Horas que segurament seràn molt solemnes com els altres anys.

Les Fies de la Puríssima segons notícies preparen un compost que serà l'admiració de tothom.

El «Chor Davidic» estrenarà la missa d'en Goicochea a tres veus. Predicarà els sermons de la festa i del triduo el P. Enric Fondal Dominic resident a Manacor.

Corresponsal.

Ajuntament

Sessió del dia 5

S'aprovà la acta de la sessió anterior.

S'aprovà l'extracte dels acorts presos per l'Ajuntament durant el mes d'agost últim.

- Continuar les obres del carrer de S. Salvador.

- S'autorisà a D. Josep Carnicer per omplir d'aigo de sa font municipal, el depòsit que té a la seua casa n.º 7 del carrer de la Caridat segons les condicions establertes sobre aquest particular.

- Contruir una colxeria i dependències anexas per el cotxo dels morts a un bossí procedent del antic camí anomenat Pay d'en Salas.

Sessió del dia 12

S'acordà.—Réduir a trenta pessetes la quantitat continuada en el n.º d'orde de 929 a Juan Carrió Moll en la llista dels qui optaren per la redenció de la prestacio personal de 1921-1922.

- Eliminar la cuota de 12'50 pessetes continuada amb el n.º d'orde 930 a Gabriel Rosselló Guisandrè en la llista dels que optaren per la redenció personal de 1921-1922.

- Abonar del capítol d'imprevistos 16'40 pts. per vacunes, procedent, del Institut de Zaragoza.

- Donà de baixa en el padró de veïns d'aquesta vila a Catalina Pastor Riera i son fill Francesc Massanet Pastor per haver estat alta en el de Palma.

Sessió del dia 19

En aquesta sessió se acordà donarse per enterat l'Ajuntament dels treballs realitzats per els caminers d'aquest municipi durant la setmana passada.

Sessió del dia 26

S'acordà acceptar l'invitació del Sr. Rector d'aquesta vila per assistir a la rebuda dels P. P. Missioners i a s actes religiosos que se celebrarán durant els dies de Missió.

Sessió del dia 5 de Dezembre

S'aprovà el nou pressupost extraordinari format per aquest Ajuntament per l'actual exercici de 1922 a 1923.

I s'aixecà la sessió.

RELLIGIOSES

LA SANTA MISSIÓ

Sentim vivissimament que l'haver de tenir preparat el treball amb anticipació a causa de ser en divenres la festividat de la Puríssima, nos impededesca ressenyar amb tota l'extensió que mereixen totes les funcions de la Santa Missió.

Mes cal dir que de dia en dia s'anà caldetjant l'atenció i de ca la vespre fou més numerosa la gentada qu'acudí an els sermons menos els dimars i dimecres que no n'hi hagué tanta. El dimars decapvespre se feu la processó dels nins amb banderetes que recorregué els carrers céntrics de la vila i anà a acabar a Sant Salvador. Durant tot el trajecte no cessaren els cántics i els «vives» al Bon Jesús, a Maria etc. Reinà gran entusiasme.

El dia de la Puríssima a las 7 i mitja del matí se feu la Comunió general per tothom. Fou molt numerosa i ordenada. Assistiren a ella passat de 1200 persones qu'amb les que combregaren abans i després en el Rosser, sumen unes dos mil comunions. Durant la Missa se cantaren cobles adequades.

A Pòlici teixí un harmós panedric de Maria el Rt. P. Solà. I el capvespre a les tres s'organisà la solemnisima processó final que fou un be i coronament de la Santa Missió, ja que en ella hei prengueren part, se pot dir tots e s qui podien, sobre unes dos mil persones. Totes anaven amb ordre i devoció; els homes i nins amb cins devant, Jesús Sacramentat i la cierecia en mig. I aderrera també afilarades les dones, que

eren moltíssimes. Tot ella tenia un aspecte majestuós i solemne. Homos i dones cantaven himnes i cántics de Missió.

Recorregué tota la vila i al arribar a la Parroquia el Rt. Sr Rector donà la bendició; se cantà un Te Deum se reservà el Santíssim i després el Sr. Rector expressà breuament la satisfacció que sentia per l'èxit i donà les gracies.

El Rt. P. Crespi benehí objectes relligiosos, donà la bendició Papal i feu el sermó de despedida que conmoqué profundament al públic fent derramà moltes llàgrimes de tendresa.

Avui dematí dissapte, s'ha cantat un Ofici de difunts per tots els morts de Artá i ha combregat molta gent. Després els PP. Missioners han anats a la Colonia, aont ferán també algunes plátiques.

Es d'esperar com deim en altres lloc qu'els fruits d'aquesta missió serán copiosos i abundosos. Així sia.

Crónica

METEOROLOGIA.—Aquesta sí que es estada una setmana de canvis. Dissapte a vespre plogué ferm tota la vetlada i nit descapdellant-se una gran tempestat. Va fer bona saó. Feu alguns dies de fret, després sol i el dijous una ventada furiosa; en canvi el divenres, dia de la Puríssima, una diada espléndida.

ESTAT SANITARI.—Seguim en bon estat si be hi ha eis cosupats propis del temps amb colca dengot.

MORTA.—Després de llarguíssima malaltia sufrida amb cristiana resignació morí dimarts Na Catalina Genovard Esteva (a) de Son Terrassa esposa de mestre Juan Sasá. Deu l'haja acullida a la gloria i doni a sa familia el consol necessari per soportar tal pèrdua.

INAIXENCES.—El dia 3 del present mes l'esposa de D. Andreu Ferrer Director d'aquest setmanari, donà felisment a llum un ninet que se l'ha batiat amb el nom de Andreu. Que sia per be.

CONFERENCIA.—En altre lloc d'aquest n.º va ja una extensa ressenya de la Conferencia que diumenge donà a la Sala el Sr. D. Eugeni Aguiló, Enginyer agrònom.

NOTICIA PLAENT.—Si Deu ho vol tendrem prest el pleer de sentir dins la nostra vila un concert donat per la famosa «Capella de Manacor». Com encara no estàn ultimats tots els detalls no voiem dir formalitat a la noticia, però tal volta ho podrem fer en el próxim número.

SECCIO AMENA I HUMORÍSTICA

LA PLANTA

MARAVELLOSA

(Mig faula, mig historia)

Per tot el comtat es sabia que la pobre comteseta havia desaparegut. Els seus pares es desesperaven davant la desaparició de la seva única filla, el seu únic amor. Per tot arreu s'havien enviat criats i soldats del castell comtal a cercar la bellíssima Rosaura, de cabells d'or fi i ulls blavíssims com el mateix blau del mar, la mare i benefactor de tots els pobres de la rodalia. Septava solament unes disset primaveraes i ja de tot el comtat tenia ànimes agrairides. Per això la consternació fou general quand es sabé la nova, i fins pobres pagesos sortien dels seus poblets a la recerca de la desapareguda.

Per fi, un dels escamots que havien sortit a cercar-la donà compte de que, no gaire lluny, es trobava una muntanya, on hi havia una cova de vidre, dins la qual la comteseta estava emprisonada per set gigants, els quals volien per son rescat una planta de molts colors que havia crescut com per art d'encantament en mig d'un horrorós precipici.

Quand va sebre això, el comte volia anar-hi; però els altres nobles el feren desistir del seu propòsit, puig era vellat i hauria desaparegut en la fosca gola d'aquell terrible barrauc.

Davant l'impossibilitat de dur a terme aquella temeritat, feu pregonar per tot el comtat que a aquell que alcansaria la planta per a portar-la als gegants li seria concedida immediatament la mà de la gentilíssima Rosaura.

Tots els nobles s'apressaren a portar a cap tot seguit el perillós descendent del precipici, que es trobava en una muntanya molt rociosa, lo que feia preveure que lo més fàcil era que es rompés el cap l'agosarat que volgués abastar la cobdiciada planta. Així és que, malgrat el premi ofert, tots desistiren de dur a terme el projecte.

Quand més gran era la desesperació dels dissortats pares, es presentà un jovecenc portant la planta desitjada.

No cal explicar la gran alegria que

experimentaren i no cal dir tampoc que li feren contar com havia anat tot.

—La comteseta Rosaura—respongué En Lari, que aquest era el mon del jovecencell—fou la salvadora de la meua llar. Quand el meu pare morí, els meus germanets i jo erem encara petits, tant, que jo, que era el més gran, tenia dotze anys i no podia guanyar per tots. Per aquest motiu la meua mare havia de treballar de nit i de dia. Mes això no podia durar, perque la seva salut se'n ressentia, i caigué greument malalta. Tot el poble ens planyia, però ningú ens socorria. Quand la comteseta se n'enterà ens socorregué d'etal manera que des d'aleshores no ens manca res. Jo no sabia com agrair-ho i ara se m'ha presentat l'ocasió. Una corda m'ha ajudat per al descendent i ben content estic d'haver fet lo que he fet.

—Molt bé—exclamà el comte,—sols una ànima agrairida com la d'aquest infant és capaç de tan heroica acció. Mes ara bé deus esperar la recompensa?

—Ja em consider ben pagat des de fa anys—respongué el jove.

—Bé, però jo ho vaig prometre i s'ha d'acomplir.

* * *

Havia transcorregut un quant temps. En la capella del castell s'unien per sempre més dues ànimes formoses: En Lari i Na Rosaura. Quand sortiren a la barana de marbre del jardí del castell, el poble els victorejá, mentre el comte i la comtesa, ja vellats, ploraven d'emoció.

Joan Queraltó

A viu, viu i mig

(DEL FRANCÉS)

El cèlebre advocat holandés, Mestre Haas, tenia un ca molt fidel, però també molt golut. Prop del jurista hi havia la tenda d'un cansalader. L'exposició d'embutits era un suplici de Tántal pel cá, que sempre estava a l'aguait per si podia agafar colca cosa.

Un dia que estava sol al carrer, l'animal agafà un rastre de salsitxes i

arrencá a córrer amb el seu botí. El cansalader sortí fent grans crits, i es posá a encalsar el cá. Ajudat dels veïns, pogué, al fi, agafar les salsitxes, més el gos se n'havia menjat dues i les altres estaven malmeses.

El botiguer se n'aná a veure a l'advocat i li digué.

---Tinc a fer-ves una consulta.

---Digueu---féu Mestre Haas.

—Per qui tenc de fer-me abonar els embutits que un cá m'ha fer malbé?

--Per l'amo de la bèstia; això és natural.

—Així, doncs, feis el favor de pagar-me vint florins de salsitxes que m'ha malmés el vostre cá--digué l'eixerit cansalader.

—Hi havien, de debó, vint florins de mercaderia?--demaná l'advocat.

Si, senyor.

L'advocat pagá, sense dir un mot.

El botiguer se n'aná, i quand estava a la seva tenda, satisfet de l'èxit de la seva estratagema, un passat es presentá, pregant a l'amo d'arreglar el compte d'honoraris, que pujava vint florins, «per una consulta».

---Com!---digué el cansalader---vint florins per cinc minuts d'estar a lá?

---No cobra menos el meu amo per les consultes. Vosté havia d'haver-se'n enterat abans, dels seus preus---digué el passant.

L'astut botiguer tingué que pagar els vint florins que amb la seva astúcia havia fet pagar al jurista, i aprengué a no voler enredar a la gent.

Rafael Tasis Marca, trad.

Endofinayes

SOLUCIONS A LES DEL

N.º PASSAT

A la 1.ª.--L'Espira.

A la 2.ª.--La caixa de mort.

A la 3.ª.--Ombra

A la 4.ª.--«Un homo que menjaua un peu de xot demunt un taburet de tres peus; vengué un moix i li prengué es peu. S'aixeca s'homo, agafa el tabulet, el tira an es moix i li romp un peu».

A la 5.ª.--El Caragol.

TIPOGRAFIA CATOLICA

— DE —

A. FERRER GINART

En aquesta impremta poden encarregar qualsevol treball d'impressió.

TARJETES DE VISITA I D'ANUNCI, RECORDATORIS, CARTES I SOBRES, FACTURES I TOTA CASTA DE TREBALLS TIPOGRÀFICS.

Especialitat en impresos per correus, mestres i carabiners segons els models oficials.

VENTES EN GROS

Podem servir a qualsevol heu demani els articles següents:

Paquets de 100 fulls de paper de cartes petit i gros, desde 1'50 pts. el paquet segons la classe.

Capses de sobres petits i grossos també desde 1'50 pts. el cent.

Botelles de tinta "Zama", desde 1'75 pts. segons la cabuda.

Botelles de tinta "Pelikan", desde 0'85 pts. una, també segons cabuda.

Làpis desde 0'45 pts. dotzena.

Plaquetes d'hule per dur en butxaca desde 0'15 pts, en amunt. En tenim de tota classe.

Manegs de ploma desde 0'40 pts. la dotzena.

Classe alemana de id. a 6 pts. el cent i gruixats fins desde 1'50 pts. una.

Plaquetes grosses d'escriure en les escoles, paper extra a 12 pts. el cent.

Plaquetes petites per id. a 7 pts. el cent.

DEMANAU QUALSEVOL CLASSE DE PAPERS, LLIBRES, I ARTICLES ESCOLARS I D'ESCRIPTORI.

VENTES AL DETALL

Podem oferir a la nostra clientela:

Diccionari enciclopèdic Calleja a 15 pts.

id. id. Pal-las a 12 pts.

Conferències del P. Wantricht 0'40 pts. una

Novelas del Apostolado 2'00 pts. exemplar.

Los Galeotes 2'50 pts. exemplar,

Pequeñeces P, Coloma ed. lujo 6'00 pts. exemplar.

Almanac de les lletres 2'00 pts. exemplar.

Diez años crítica teatral 2 pts. exemplar.

Novelistas buenos y malos por el P. Ladrón de Guevara 3'50 pts. exemplar.

Mallorca Itineraria amb mapa de Mallorca 5 pts. exemplar.

Conferències del P. Vantricht 0'40 pts. una.

Lectura popular, Cuaderns de literats mallorquins 0'30 pts. un.

El modo de hacer fortuna 2'50 pts. una.

Piezas teatrales Galería Salesiana en un acto 0'50 pts. una.

Id. en dos o tres 0'75 pts. una.

Id. en quatre o més 1 pta. una.

Nobleza y Patriotismo, Zarzuela per nins, Música Casa Salesiana 6 pts. una.

En una escuela Rural per nines 4'50 pts. una.

SERVICIO DE CARRUAJES DE BARTOLOMÉ FLAQUER (A) MANGOL

A todas las llegadas del Ferrocarril hay coche que parte directo para Cadepera y Calarratjada y de estos puntos sale otro para todas las salidas de tren.

Hay también coches disponibles para las Cuevas y viajes extraordinarios.

AGENCIA DE TRANSPORTES

Se sirven encargos para Palma y Estaciones intermedias.

PLASETA DE MARCHANDO.

GRANDES ALMACENES San José DE Vda. Ignacio Figuerola

HOY, COMO NADIE

detalla en precios, esta casa, todas las

GRANDES NOVEDADES

Únicos almacenes que tienen en grandes existencias

**TODLO QUE SE REQUIERE PARA
VESTIR Y CALZAR**

y que venden más barato que nadie

Teléfono 217 | Precio fijo

ESTA CASA NO TIENE SUCURSALES

La Fonda Randa, de Esteva

Carré de Palma, 48 - ARTA

S'ES OBERTA FA POC. TOT ES NOU
I LLAMPANT. SERVICI ESMERADISSIM

Prontitut

SEGUREDAT I ECONOMIA

¿Voleu estar ben servits?

EN JAUME PICO

(A) ROTCHET

na posada una nova Agencia entre Artá i Pal-

ma. Serveix amb prontitut i seguredat tota classe d'encàrregs.

Direcció a Palma: Harina 38 An es costat des
Centro Farmacèutic.
Artá Figuerol 48.

Pasajes

Habana, Buenos Aires, Francia, y cualquier punto de América.

GRATUITAMENTE arreglo la documentación para poderse embarcar avisando con ocho horas de anticipación, por contar con personal activo e inteligente en el ramo.

Para informes: Bartolomé Roca, Hostales, n.º 87.

Los que deseen embarcarse de San Lorenzo, Son Servera, Capdepera o Artá pueden informarse en

ARTA a GUILLERMO BUJOSA CAN GANANCI

Ensaïmades i panets

En lloc se troben millós que a la

PANADERIA Victoria

ES FORN NOU

D'EN

Miquel Roca Castell

A sa botiga hei trobareu sempre paus, panet,
galletes, bescuits, rollets, i tota casta de pasticeria

TAMBE SE SERVEIX A DOMICILI

Netedat, prontitut i economia

DESPAIG Carrer de Palma 3 bis. ARTA

¡ATENCIÓN!

Compra carros y carretones en cualquier estado se encuentren

Gabriel Carrió

PEDRA PLANA, 7 - ARTA

ALMACENES MATONS

RAFAEL FELIU BLANES

CALLE DE JAIME II n.º 39 al 49

Palma de Mallorca

SASTRERIA PARA SEÑORA Y CABALLERO,
ARTICULOS Y NOVEDADES PARA VESTIR,
DE TODAS CLASES.